

ยุทธศาสตร์ทางการศึกษา ในวิทยาลัยชุมชนจังหวัดชายแดนภาคใต้

คอลัมน์พิเศษ “ย่อยววิทยานิพนธ์” ฉบับนี้สรุปผลการศึกษาศาภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนในประเด็นรูปแบบการบริหารจัดการ หลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน การประกันคุณภาพทางการศึกษาและทรัพยากรการเรียนรู้ ตลอดจนเงื่อนไขและองค์ประกอบเชิงโครงสร้างและชุมชนที่มีต่อการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมของวิทยาลัยชุมชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเป็นวิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตของ วันพิชิต ศรีสุข (พ.ศ. 2556)

สภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 5 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส วิทยาลัยชุมชนยะลา วิทยาลัยชุมชนปัตตานีวิทยาลัยชุมชนสตูล และวิทยาลัยชุมชนสงขลา มีรูปแบบการบริหารจัดการ โดยมีวิสัยทัศน์ที่มุ่งการเป็นสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพของชุมชนและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชน พันธกิจหลักคือการจัดการศึกษาระดับอนุปริญา การจัดหลักสูตรฝึกอบรม/ระยะสั้น การจัดหลักสูตรปรับพื้นฐานแก่ผู้เรียน ส่วนโครงสร้างการบริหารมีลักษณะเดียวกันคือ มีโครงสร้างการบริหารส่วนกลางโดยสำนักงานบริหารวิทยาลัยชุมชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และโครงสร้างระดับวิทยาลัยที่จำแนกเป็นสภาวิทยาลัย สภาวิชาการ คณะกรรมการบริหารวิทยาลัยและส่วนงานต่างๆ ส่วนหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรที่เปิดสอนประกอบด้วยหลักสูตรการปกครองท้องถิ่น การศึกษาปฐมวัย การพัฒนาชุมชนการจัดการทั่วไป คอมพิวเตอร์ธุรกิจ อุตสาหกรรมเกษตรท่องเที่ยว

การบัญชี เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เทคโนโลยีการเกษตรและธุรกิจอาหารฮาลาล ด้านการประกันคุณภาพทางการศึกษา ดำเนินการประกันคุณภาพภายในอยู่ในเกณฑ์ดี ยกเว้นตัวชี้วัดด้านการวิจัยที่ยังไม่ได้คุณภาพ ส่วนการประกันคุณภาพภายนอก ได้ผ่านการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) อยู่ในเกณฑ์พอใช้ทั้ง 5 แห่ง สุดท้ายทรัพยากรการเรียนรู้ มีการสร้างอาคารสำนักงาน อาคารวิทยบริการอาคารเรียนอาคารฝึกประสบการณ์ หรือจัดซื้อวัสดุเพื่อการศึกษาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น

วันพิชิตวิเคราะห์ถึงเงื่อนไขและองค์ประกอบเชิงพื้นที่ที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ ทั้งในด้านวิถีชีวิต ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย มีสถานศึกษาหลายประเภท หลายสังกัด แต่การดำเนินงานไม่มีเอกภาพ การรับรู้ของชุมชนพบว่าชุมชนจังหวัดสตูลมีความภาคภูมิใจที่มีวิทยาลัยชุมชนในพื้นที่ เพราะเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกและแห่งเดียวของจังหวัดสำหรับวิทยาลัยชุมชนจังหวัดยะลา นราธิวาส ปัตตานี และสงขลา ยังมีเหตุผลในด้านความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ทางการศึกษา 1) ข้อเสนอเชิงนโยบาย วิทยาลัยชุมชนทั้ง 5 แห่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งยังขาดโอกาสอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ความเป็นพื้นที่เฉพาะที่มีความแตกต่างไปจากภูมิภาคอื่นๆ ในประเทศไทย จำเป็นต้องกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นสังคม

พหุวัฒนธรรม ทั้งนี้นโยบายที่สำคัญควรประกอบด้วย 1) การกระจายอำนาจการบริหารจัดการ โดยอาจถ่ายโอนอำนาจให้ท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการ ซึ่งจะมีความคล่องตัวทั้งในเรื่องงบประมาณ ทรัพยากรการเรียนรู้ ตลอดจนสามารถจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง 2) การกระจายโอกาสทางการศึกษา เพื่อจะได้ขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง 3) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรม ควรสอดแทรกสาระที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ศาสนา และวัฒนธรรมของพื้นที่เข้าไปในหลักสูตรด้วย 4) การสร้างพันธมิตรหรือเครือข่ายในการจัดการศึกษา วิทยาลัยควรเร่งดำเนินการสร้างพันธมิตรในการจัดการศึกษากับสถานศึกษาในพื้นที่ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเรียนต่อได้ตามความต้องการ 5) การปรับระบบประกันคุณภาพทางการศึกษาให้สอดคล้องกับภารกิจของวิทยาลัยชุมชน ตลอดจนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการประเมินคุณภาพของวิทยาลัย เพื่อเป็นการยืนยันว่าได้จัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการและบริบทของสังคมและวัฒนธรรมอย่างแท้จริง 6) การใช้ทรัพยากรทางการศึกษามีความพร้อมในด้านอาคารอเนกประสงค์ อาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ 1) กระจายอำนาจบริหารจากส่วนกลางสู่วิทยาลัยชุมชนในพื้นที่ 2) ยกฐานะวิทยาลัยชุมชนให้เป็นนิติบุคคล 3) สร้างความร่วมมือหรือถ่ายโอนอำนาจของวิทยาลัยชุมชนให้ท้องถิ่นมีส่วนในการบริหารจัดการมากขึ้น 4) ขยายหน่วยจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทุกอำเภอ ในแต่ละจังหวัดที่วิทยาลัยชุมชนทุกแห่งรับผิดชอบ 5) เปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ ปราชญ์ชาวบ้านเข้า

มามีส่วนร่วมในระบบบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 1) ปรับปรุงหลักสูตรการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม 2) พัฒนาคู่มือตำราใหม่ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างหลากหลาย 3) สร้างเครือข่ายหรือทำหลักสูตรร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ เพื่อให้ นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น 4) สร้างเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญา ผู้นำศาสนา และผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านต่างๆ

ยุทธศาสตร์ด้านการประกันคุณภาพทางการศึกษา 1) ปรับระบบการประกันคุณภาพให้สอดคล้องกับพันธกิจของวิทยาลัยชุมชน 2) เปิดโอกาสให้ชุมชน ประกอบด้วยผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ ปราชญ์ชาวบ้านมีส่วนร่วมในระบบการประกันคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรทางการศึกษา 1) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษา หน่วยงานราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่ในพื้นที่ 2) กระจายทรัพยากรทางการศึกษาจากสำนักงานวิทยาลัยชุมชนไปยังหน่วยจัดการศึกษา หรือแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ 3) สำรวจและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วในชุมชน 4) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ทำให้ทราบถึงสถานการณ์ทางการศึกษาในพื้นที่ ทั้งในด้านรูปแบบการบริหารจัดการ หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การประกันคุณภาพทางการศึกษา และการจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ผู้เรียน ตลอดจนสามารถเห็นโอกาสและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในพื้นที่พัฒนาพิเศษเฉพาะกิจนี้ ■

